

ДИРЕКЦИЯ “ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ХУМАННО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ И КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ”
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
✉ гр. София, 1606; бул. “Пенчо Славейков” 15 А, e-mail: ahwfc@bfsa.bg

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ЗАПОВЕД № РД 11-166/23.01.2018 г.

ПРАКТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО ЗА БОРБА С БОЛЕСТТА СКРЕЙПИ ПРИ ОВЦЕТЕ И КОЗИТЕ

Януари, 2018 г.

Съдържание:	стр.
I. Въведение:	3
II. Описание на болестта:	3
1. Характеристика и клинични признаци	3
2. Диференциална диагноза:	4
3. Специфично рискови материали	4
4. Лабораторна диагностика	5
5. Генотипизиране	7
III. Законодателство	7
IV. Идентификация на животните и проследяемост	7
V. Надзор:	8
VI. Забрани по отношение храненето на животните	9
VII. Информация за скрейпи:	9
VIII. Стратегия за контрол на скрейпи	9
1. Мерки при съмнение	9
2. Отрицателна диагноза	10
3. Мерки при потвърждение на скрейпи.	10
4. Продължение на мерките в заразения животновъден обект	12
5. Епизоотично проучване	12
IX. Оценка на преживните животни в инфектиран животновъден обект	12
X. Убиване и обезвреждане на преживни животни	12
XI. Обеззаразяване на инфектиран животновъден обект	13
XII. Повторно зареждане на заразен инфектиран обект	14
XIII. Ваксинация	14
XIV. Списък с контактни лица	14
XV. Доклад за епизоотично проучване	15

I. Въведение:

Практическото ръководство е изготвено съгласно Регламент (ЕК) No 999/2001 за превенция, контрол и ерадикация на някои трансмисивни спонгиформни енцефалопатии (ТСЕ).

Съгласно чл. 14 от Регламент 999/2001 “Държавите-членки съставят, в съответствие с критериите на Общността оперативни планове и наръчници, определящи националните мерки, които трябва да се предприемат, и посочващи компетенциите и отговорностите, в случаи на ТСЕ.”

Целите на ръководството са да бъдат представени подробни инструкции и информация, относно практически аспекти при борбата с болестта скрейпи при дребните преживни животни.

Настоящото практическо ръководство и стратегическия и ресурсен план за ликвидиране на особено опасни заразни болести по животните сформират националния оперативен план за ликвидиране на ТСЕ.

II. Описание на болестта:

1. Характеристика и клинични признаци

Скрейпи е фатално, бавно прогресиращо невродегенеративно *заболяване* при овцете, козите и муфлоните. Най-често се проявява след 5 годишна възраст, но може да заболят и по-млади животни след 18 месечна възраст.

Отделните циркулиращи теренни щамове на скрейпи при овцете са с различна патогенност, поради което клиничните прояви на болестта при овцете, козите и муфлоните може значително да варират и да се проявяват в различни комбинации, които според повечето автори се класифицират в три основни синдрома, включващи: промени в **сетивността**, промени в **поведението** и промени в **стойката и движенията**. Самото клинично протичане може да продължи от 1 до 6 месеца.

Промените в сетивността се изразяват в непрекъснато повтарящо се триене (чесане) на странични части на тялото, главата, шията, гърба и задницата в околни обекти като стени, огради, стълбове, ясли и други съоръжения. При други случаи, животните продължително чешат лакътните и раменните области или ушите с копитата на задните крайници. Понякога доминиращ признак е гризането на различни участъци на тялото - най-често дисталните части на предните и задните крайници. В резултат на тези непрекъснати травмиращи въздействия, в местата където те са локализирани, космената покривка или вълната са оскубани, а кожата е възпалена и с екскориации. Някои от болните от скрейпи овце непрекъснато облизват устните си или скърцат със зъби. При тези случаи важен диагностичен тест е "дъвкателния рефлекс (nibbling reflex) ". Възпроизвежда се чрез чесане или пощипване на болното животни по гърба.

Синдромът, свързан с промени в поведението, включва, повишена нервност и възбудимост - животните реагират бурно на шум, светлина, допир и други стимули. Понякога са със засилени движения на ушите, позиционират ги като криле на самолет или ги държат отпуснати надолу. Някои овце със скрейпи проявяват страх, а други са агресивни към животни и обслужващия персонал. В отделни случаи се наблюдава ходене заднешком, депресия или разсеяно втрещаване в околни предмети.

Синдромът на промени в стойката и движенията се характеризира с тремор на главата, шията или крайниците, с необичайно високо повдигане на крайниците при движение в тръс, силна дис-координация, препъвания, нестабилност при изправено положение и вървеж, слабост в задните крайници и невъзможност за изправяне. Много чести са случаите при които заболелите животни при подгонване побягват като "подскачащо зайче (bunny hop gait)"

2. Диференциална диагноза:

В диференциално диагностично отношение трябва да се вземат под внимание следните заболявания:

- Ектопаразитози (опаразитявания с Psoroptes, Chorioptes, Sarcoptes, кърлежи , бълхи и др.)
- Дерматофилози
- Фотодерматити
- Листериоза
- Полиенцефаломалация
- Мозъчен абсцес
- Висна (овце) и артрит-енцефалит (кози)
- Полиенцефаломалация (Clostridium perfringens Type D)
- Метаболитни заболявания : хипокалцемиа, хипомагнезиемия, хипогликемия
- Различни интоксикации

3. Специфично рискови материали

Съгласно Регламент 999/2001 като специфично рискови материали са определени:

Череп, заедно с мозъка и очите, тонзилите, гръбначния стълб от овце и кози над дванайсет месечна възраст или имащи постоянен резец, който е пробил венеца, както и далака и илеума от овце и кози на всички възрасти.

В случай, че специфично рисковият материал не е отстранен от трупове на дребните преживни животни, частите от тялото, които съдържат този материал или цялото тяло трябва да се третира като специфично рисков материал.

Всички специфично-рискови материали се оцветяват с подходяща боя, маркират се незабавно след отстраняването им и напълно се унищожават в съответствие с разпоредбите, Регламент (ЕО) № 1069/2009 Европейския парламент и на съвета от 21 октомври за установяване на здравни правила относно странични животински продукти и

производни продукти, непредназначени за консумация от човека и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1774/2002 (Регламент за страничните животински продукти).

4. Лабораторна диагностика

Следните проби се взимат за ТСЕ:

- Продълговат мозък (обекс). Тази проба за лабораторно изследване се държи в хладилник в лабораторията по ТСЕ за провеждане на бърз тест за възможното откриване на **PrP^{Sc}**.

- Продълговат мозък (обекс). Тази проба се транспортира до хистопатологична лаборатория в 10% формалинов разтвор за хистопатологично изследване и за провеждане на имунохистохимичен метод.

Проби, от несъсирена кръв, взети преди умъртвяването на животните се съхраняват в епруветки с EDTA . Тези проби се изпращат до лабораторията към НДНИВМИ за определяне на генотипа.

След смъртта или убиването на животното, мозъчният ствол (обекс) се отстранява от черепната кухина чрез специална лъжичка, предназначена за тази цел.

Обексът се транспортира до Националната референтна лаборатория за извършване на бърз тест, патохистологично изследване или имунохистохимичен метод.

Когато резултатът от патохистологично изследване е съмнителен или отрицателен, или когато материала е автолизиран, тъканите се подлагат на имунохистохимично изследване или на микроскопско изследване чрез електронна микроскопия за наличие на характерни нервни влакна. Бързите тестове не могат да бъдат използване за тази цел.

Ако резултатът от патохистологичното изследване или имунохистохимичния метод е положителен, животното се счита за положителен случай на скрейпи.

За извършване на потвърдителна диагностика и типизиране, пробите, взети от заразени със ТСЕ животни се изпращат за изследване в Референтната лаборатория на Общността.

Референтна лаборатория на Общността: The Veterinary Laboratories Agency, Woodham Lane, New Haw, Addlestone, Surrey KT15 3NB, United Kingdom

Тъкани от едри преживни животни, изпратени за лабораторен анализ при мониторинг, се изследват за ТСЕ чрез използване на един от бързите тестове, изброени по-долу:

- Сандвич имунотест за PrP^{Res}, който се извършва след стъпки за денатурация и концентрация (Bio-Rad Te-Se E test).
- Имуноблотинг тест на основата на процедура Western blotting за откриване на протеазо-резистентен фрагмент PrP^{Res} (Prionics-Check Western test).
- Хемилуминисцентен ELISA тест, който включва процедура за екстракция и ELISA техника, и използва усилващ хемилуминисцентен реагент (Enfer test & Enfer TSE Kit version 2.0, автоматична подготовка на пробите).
- Имунотест на основата на микроплака (ELISA), който открива протеазо-резистентен фрагмент PrP^{Res} с моноклонални антитела (Prionics-Check LIA test).
- Автоматичен структурно-зависим имунотест, който сравнява реактивността на открито антияло към протеазо-чувствителните и протеазо-устойчивите форми на PrP^{Sc} (някои фракции на протеазо-устойчивите PrP^{Sc} са еквивалентни на PrP^{Res}) и към PrP^C (InPro CDI-5 test).
- Хемилуминисцентна ELISA за качествено определяне на PrP^{Sc} (CediTect BSE test).
- Имунотест, използващ химичен полимер за избирателно улавяне на PrP^{Sc} и моноклонални антитела за откриване, насочени срещу консервираните зони на PrP молекулата (IDEXX HerdChek BSE Antigen Test Kit, EIA).
- Хемилуминисцентен имунотест на основата на микроплака за откриването на PrP^{Sc} в тъкани от едри преживни животни (Institut Pourquier Speed'it BSE).
- Lateral flow immunoassay, използващ две различни моноклонални антитела за да открие Протеиназа К-резистентни PrP фракции (Prionics Check PrioSTRIP).
- Двустранен имунотест, използващ две различни моноклонални антитела, насочени срещу два епитопа, присъстващи във силно разгънато състояние на PrP^{Sc} при едри преживни животни (Roboscreen Beta Prion BSE EIA Test Kit).
- Сандвич-ELISA за откриването на Протеиназа К (ПК) – устойчив PrP^{Sc} (Roche Applied Science Prion-Screen).

Когато резултатът от бързия тест е съмнителен или положителен, тъканите подлежат на потвърдително изследване чрез хистопатологично изследване на продълговатият мозък, с изключение на случаите когато материалът е автолизиран или не е подходящ за изследване чрез хистопатология. Когато резултатът от хистопатологичното изследване е съмнителен или отрицателен или когато материалът е автолизиран, тъканите се подлагат на изследване чрез имунохистохимия.

Животното се смята за положителен случай на скрейпи ако резултатът от бързия тест е положителен или съмнителен, и в следните случаи:

- резултатът от допълнителното хистопатологично изследване е положителен, или
- резултатът от имунохистохимичното изследване е положителен.

По-нататъшно изследване на положителен случай на скрейпи

а) Първични молекулярни тестове с immuno-blotting проби от позитивни животни се изпращат до Референтната лаборатория на Общността за изследване с първичен молекулярен тест.

б) ринг тестове – допълнителни молекулярни тестове

Проби от случаи на скрейпи, при които не може да се изключи СЕГ са подложени най-малко на:

- вторичен дискриминиращ immuno-blotting,
- дискриминираща имунохистохимия
- дискриминираща ELISA

Проби индикиращи за СЕГ по трите различни методи и такива, при които не може да се направи заключение се подлагат на по-нататъшен анализ чрез “use bioassay” за окончателно потвърждение

5. Генотипизиране

Генотипизиране на овце за определяне на резистентността им спрямо скрейпи се извършва в лабораторията към НДНВИМИ гр. София.

За всеки положителен случай на ТСЕ, трябва да се определи прионният генотип. При случаите на ТСЕ при устойчиви генотипове (овце, чийто генотип съдържа аланин и при двата алела от кодон 136, аргинин на двата алела от кодон 154 и аргинин на двата алела на кодон 171) трябва незабавно да бъдат съобщени на Комисията. При възможност тези случаи трябва да се изпратят до Референтните Лаборатории на Общността за ТСЕ за определяне на щамовата принадлежност. Когато това определяне е невъзможно, първичното огнище и всички други стопанства, където са били животните трябва да бъдат подложени на засилен мониторинг, с цел откриването и на други случаи на ТСЕ.

Референтна лаборатория на Общността: The Veterinary Laboratories Agency, Woodham Lane, New Haw, Addlestone, Surrey KT15 3NB, United Kingdom

III. Законодателство

- Регламент № 999/2001 на Европейския парламент и на съвета, относно определяне на правила за превенция, контрол и ликвидиране на някои трансмисивни спонгиформни енцефалопатии;
- Регламент (ЕО) № 1069/2009 Европейския парламент и на съвета от 21 октомври за установяване на здравни правила относно странични животински продукти и производни продукти, предназначени за консумация от човека и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1774/2002 (Регламент за страничните животински продукти).

IV. Идентификация на животните и проследяемост

Съгласно чл. 51, ал. 2 от ЗВД, БАБХ е компетентният орган за официална идентификация на животните, който поддържа компютърна информационна система за въвеждане на данни за идентификация на животните и регистрация на животновъдните обекти. Редът за идентификация, регистрация и възможностите за достъп до информационната система е определен с Наредба №61 от 09.05.2006 г. за условията и реда за официална

идентификация на животните за които не са предвидени изисквания в регламент на ЕС/ обн., ДВ,бр.47 от 9.06.2006 г., в сила от 9.06.2006 г./– транспонираща Регламент (ЕК) на Европейския парламент и Съвета No 1760/2000 от 17 юли 2000 г. за определяне на система за идентификация и регистрация на едрите преживни животни; Регламент на Съвета (ЕС) No 21/2004 от 17 декември 2003 за определяне на система за идентификация и регистрация на овце и кози и изменящ Регламент (ЕС) No 1782/2003 и Директива 92/102/ЕЕС и 64/432/ЕЕС, Директива на Съвета 92/102/ЕЕС от 27 ноември 1992 за идентификация и регистрация на животните)

Съгласно чл. 51, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност, животновъдните подлежат на регистрация в БАБХ.

В централната база данни са отразени регистрите на всички животновъдни обекти за едри и дребни преживни животни.

БАБХ поддържа компютърна информационна система за въвеждане на данни за идентифицирани животни, техните собственици и регистрираните животновъдни обекти ИИС Вет ИС. Системата за идентификация на животни във фермите включва данни за гледачите на животните, местонахождението, движението на животните, здравния статус и ветеринарните дейности.

Изискванията за идентификация на дребните и едрите преживни животни са определени в Наредба № 61/09.05.2006.

V. Надзор:

Всяка година БАБХ изпълнява програма за надзор на ТСЕ съвместно с 28-те ОДБХ. Програмата е изготвена съгласно изискванията на европейското законодателство и се съфинансира от ЕК.

Програмата определя надзор на заболяванията спонгиформна енцефалопатия по говедата (СЕГ) и скрейпи при дребните преживни животни в Р България.

Цели на програмата са:

- надзор над трансмисивните спонгиформни енцефалопатии (ТСЕ) по преживните животни (спонгиформна енцефалопатия по говедата /СЕГ/ и скрейпи по дребните преживни животни) в Република България и извършване на изследвания при овце за скрейпи резистентност.
- Бързо откриване на трансмисивни спонгиформни енцефалопатии по преживните животни и предприемане своевременни предпазни мерки за ограничаване на разпространението продукти от инфектирани животни и ликвидиране на инфекцията.
- Гарантиране на безопасността на потребителя, при консумация на месо и продукти, произхождащи от едри и дребни преживни животни.

- Да доказва, че БАБХ извършва контрол на заболяванията от групата на трансмисивните спонгиформни енцефалопатии в рамките на вътреобщностната и международната търговия..

Надзорът на ТСЕ се извършва съгласно изискванията на чл. 6 и приложение III of Регламент /ЕО/ № 999/2001.

VI. Забрани по отношение храненето на животните

Забранено е храненето на преживни животни с протеини, добити от бозайници.

БАБХ изпълнява програма за надзор на фуражите за едри преживни животни за наличие на протеин от животински произход. Пробите се взимат от фуражните заводи, от фермите, които използват на място фуражомелки и бъркалки и от други обекти, в които фуражи или техни съставки се произвеждат или съхраняват. Взетите проби се подлагат на задълбочени специализирани изследвания в лабораториите на БАБХ.

VII. Информация за скрейпи:

Информация по отношение на скрейпи може да бъде намерена на следните уеб-страници:

<http://www.oie.int/en/animal-health-in-the-world/bse-portal/>

http://www.who.int/topics/spongiform_encephalopathies_transmissible/en/

<http://www.merckvetmanual.com/mvm/index.jsp?cfile=htm/bc/102400.htm><http://www.defra.gov.uk/animalh/bse/othertses/scrapie/adv-note.pdf>

http://www.oie.int/eng/normes/mmanual/A_00074.htm

При епизоотична обстановка БАБХ може като допълнение към информацията на уеб страницата си да въведе гореща линия за отговори на публични въпроси.

VIII. Стратегия за контрол на скрейпи

1. Мерки при съмнение за скрейпи

При пристигането си в съмнителния за заболяването животновъден обект, официалния ветеринарен лекар извършва изследване на съмнителните животно/и и в случай, че потвърди съмнението за наличие на ТСЕ при дребните преживни животни, всички животни от животновъдния обект се поставят под официална възбрана за движение до получаване на резултатите от лабораторното изследване.

Съгласно член 3, параграф 1(з) от Регламент 999/2001, съмнително болно от ТСЕ животно е живо, заклано или умряло животно, което показва или е показвало нервни или поведенчески отклонения или смущения или прогресивно влошаващо се общо състояние, свързано с изменения на централната нервна система, и за което информацията, събрана въз основа на клиничен преглед, реакция на лечение, предсмъртен или следсмъртен преглед или следсмъртен лабораторен анализ, не

позволява установяването на алтернативна диагноза. Съмнителни за ТСЕ овце и кози са тези, показали положителен резултат от специфичния за ТСЕ бърз тест.

На собствениците се предоставя информация за болестта, както и за мерките, които трябва да се предприемат, като за това се изготвя протокол, който се изпраща до дирекция “Здравеопазване на животните, хуманно отношение и фуражи” към БАБХ. Животновъдния обект се поставя под официален контрол и движението на всички възприемчиви животни е предмет на оторизиране от БАБХ.

Извършва се оценка на животните като фермерите получават 100% загубите от продукцията на животните.

- При съмнение за ТСЕ при едро преживно животно във фермата, всички други животни от животновъдния обект се поставят под ограничения до резултата от проучването и евентуална лабораторна диагноза. В случаите, когато фермата, в която е възникнало съмнение не е фермата, в която животното най-вероятно е било експозирано на инфекциозния агент, по преценка на БАБХ може да бъдат поставени ограничения само на животни, които има вероятност да са инфектирани с агента на ТСЕ. По преценка на БАБХ може да бъдат поставени под възбрана и официален контрол, както фермата на експозиция, така и други животновъдни обекти, в зависимост от резултатите от епизоотичното проучване.
- При положение, че не може да бъде отхвърлено съмнението, животното се убива и се изпраща мозъчна проба за лабораторно изследване.
- Всички части на животното, включително кожата се предават на екарисаж за обезвреждане.

2. Отрицателна диагноза

- Ако получените резултати са отрицателни за скрейпи, наложените карантинни мерки могат да бъдат незабавно отменени съгласно инструкциите, получени от Националния кризисен център.
- Докато има съмнение за болестта, обектът остава под рестрикции и надзор.

3. Мерки при потвърждение на скрейпи.

В инфектираните стада се предприемат следните мерки:

- Извършват се редовни проверки на положително реагиралите стада. Във всяко ОДБХ съхранява детайлен списък, съдържащ животновъдните обекти по райони.
- Забранява се придвижването на животни от инфектираните стада за развъждане или угодяване. В случите, при които животните трябва да се транспортират до кланиците, на документа за транспорт с червено мастило се отбелязва **“Стадо заразено със скрейпи”**.
- В случите, при които животновъдния обект в което е открито болното животно не е едно и също със стопанството, в което е станало заразяването, компетентните органи могат да решат дали и двете стопанства или само първоизточника на заразата трябва да бъдат поставени под официален контрол.

- При убиването на животните собствениците се компенсират съгласно ЗВД.

Мерки в засегнатия животновъден обект:

- Убиване и унищожаване на животните показали клинични признаци на ТСЕ.
- Отделяне и обезвреждане на всички плаценти;
- Постепенно елиминиране на всички овце с генотип ARQ/ARQ и ARR/ARQ и заместването им с овце с генотип ARR/ARR.
- Движението на овце с генотип ARR/ARR от животновъдния обект не трябва да бъде ограничено. Дзвиски имащи поне един алел ARR и нито един VRQ могат да бъдат транспортирани до други засегнати животновъдни обекти.
- Овце, имащи поне един алел ARR могат да бъдат транспортирани до кланицата и използвани за човешка консумация.
- Овце с друг генотип могат да бъдат премествани от заразения животновъден обект само с цел унищожаване.
- В случаите на потвърждение на заболяването ТСЕ при овце и кози, в заразения стопанство трябва да бъдат предприето убиване и унищожаване на всички животни, ембриони и яйцеклетки с изключение на :
 - кочовете са с генотип ARR/ARR
 - дзвиски с поне един алел ARR и нито един VRQ
 - овце с поне един алел ARR и които са предназначени само за клане
 - агнета и ярета под два месечна възраст, предназначени единствено за клане
- Ако заразените животни са внесени от друг животновъден обект, мерките за ликвидиране на скрейпи могат да бъдат извършени освен в животновъдния обект на произход и в животновъдния обект, в който е констатирано заболяването, по преценка на БАБХ.

Ограничителните мерки върху заразения животновъден обект са за период от три години от :

- датата на достигане на ARR/ARR генотипен статус на всички животни в обкта;
- последната дата, до която животните са пребивавали в дадено помещение;
- датата, от която всички кочове са с генотип ARR/ARR и всички дзвиски да имат поне по един алел ARR и нито един VRQ, гарантиращ че през този тригодишен период резултатите от ТСЕ изследванията при следните категории животни над 18 месечна възраст ще са отрицателни :
 - овце, заклани за човешка консумация в края на техния продуктивен живот
 - всички дребни преживни животни, които са умряли или са били убити в стопанството, но не са убити в резултат на програмата за унищожаване или заклани за човешка консумация.

4. Продължение на мерките в заразения животновъден обект

В заразените животновъдни обекти се извършват редовни проверки на всеки 10-14 дни. В случай, че собственика на обекта има съмнение за ТСЕ преди провеждане на някоя от проверките, той трябва незабавно да уведоми съответното ОДБХ. Официалният ветеринарен лекар посещава стопанството с цел потвърждаване или отхвърляне на съмнението.

Всички съмнителни за заболяването животни, които са убити с превантивна и диагностична цел се транспортират до екарисаж, където се унищожават чрез изгаряне.

5. Епизоотично проучване

Епидемиологичното изследване трябва да идентифицира:

- всички преживни животни, различни от овце и кози, отглеждани в заразеното стопанство;
- родителите, всички ембриони, яйцеклетки и последното поколение на животните, при които е установено заболяването;
- всички други овце и кози отглеждани в заразения животновъден обект;
- вероятният първоизточник на заболяването и други животновъдни обекти, които е възможно да бъдат инфектирани със скрейпи;
- всяко движение на животни, на потенциално заразен фураж и други материали от и към заразения животновъден обект;

Обръща се голямо внимание на хигиенните практики, профилактиката на ектопаразитозите, безопасността на фуража, навременното премахване и обезвреждане на изхвърлената плацента и на мъртво родените агнета и ярета.

IX. Оценка на преживните животни в инфектиран животновъден обект

Специална комисия извършва оценка на преживните животни и попълва официалната документация. Комисията се свиква със заповед на Директора на съответната ОДБХ в съответствие с изискванията посочени ЗВД.

Оценката на животните във фермата обикновено се извършва пред да бъдат убити. Не се изплаща компенсация за животни, които са умрели преди да стартира хуманното умъртвяване, но се полага компенсация за животни, убити с диагностична цел.

Съществува разработена процедура за обжалване ако има разногласия, относно оценката на животните. При всички случаи ако съществуват разногласия или проблеми, относно оценката на животните, това не трябва да възпрепятства възможно най-бързото убиването на животните в инфектирания обект.

X. Убиване и обезвреждане на преживни животни

Преди да започне умъртвяването на животните Регионалният кризисен център трябва да подготви процедурите за безопасното обезвреждане на трупите. Убиването трябва да се извърши по възможно най-бързия начин след потвърждаване на диагнозата като първо се умъртвяват животните, показали клинични признаци на заболяването. Умъртвяване трябва да бъде извършено в съответствие с някои от начините, посочени в **Приложение II**. Независимо от използвания метод, ОДБХ трябва да осигури спазването на изискванията на законодателството за хуманно отношение към животните. Трупите и фуража се обезвреждат чрез изгаряне в екарисаж.

XI. Обеззаразяване на инфектиран животновъден обект

Причинителят на ТСЕ се инактивира успешно чрез използването на разтвор на натриев хипохлорид, съдържащ високи нива на хлор (20,000 ppm).

Процедурите по обеззаразяване се прилагат върху всеки материал, който би могъл да бъде контаминиран чрез контакт със заразени трупове, напр. оборудване, което е било в контакт със закланите животни. Препоръчва се обеззаразяването да се извърши преди напускането на заразените помещения. Не е необходимо да се правят дезинфекционни площадки в заразените или съмнителните за заразяване животновъдни обекти.

Разтвор на 2М натриев хидроксид (80g/L) може да се използва за обеззаразяване на инструментите, използвани при вземането на проби. Лъжичките за отстраняване на обекса са за еднократна употреба и след като бъдат използвани, се изгарят. .

За оборудване, което е устойчиво на парова стерилизация, се препоръчва автоклавиране при температура 134 - 138°C за най-малко 20 минути и налягане 3 бара.

Следните специфични действия по обеззаразяване се предприемат в заразеното място:

- Цялата тор в оборите, оградите за животни и рампите трябва да бъде отстранена и събрана на купчина;
- Всички огради, стени и прегради на оборите трябва да бъдат изстъргани и фекалният материал да бъде добавен към купчината;
- Оградите, улеите, стените и преградите на оборите трябва да се изпръскат с 20,000 ppm хлорен разтвор;
- Цялото оборудване за напояване трябва да бъде изстъргано и изплакнато 20,000 ppm хлор;
- Разпръсква се вар по пода на оборите и рампите;
- Оборудването, използвано за пръскане и почистване трябва да бъде почистено и измито с 20,000 ppm хлор преди напускане на заразените помещения;
- На пролет събраните купчини тор се разпръскват в подходяща за обработване почва;

XII. Повторно зареждане на заразен инфектиран обект

При условие, че всички говеда в дадена заражена ферма са ликвидирани се разрешава вкарване на нови животни след не по-малко от 3 година, като през този период се провеждат периодични дезинфекции.

XIII. Ваксинация

При това заболяване не се прилага ваксинация.

XIV. Списък с контактни лица

http://bfsa.bg//userfiles/files/ZHOJKF/CP_2018.xlsx

**XV. ДОКЛАД ЗА ЕПИЗОТИЧНО ПРОУЧВАНЕ ПРИ
СПОНГИФОРМНА ЕНЦЕФАЛОПАТИЯ ПО ГОВЕДАТА И СКРЕЙПИ ПРИ ОВЦЕТЕ И КОЗИТЕ**

ОБЩИ ДАННИ

Име и длъжност на ветеринарен лекар извършващ проучването:	
Дата и час на епизоотичното проучване:	

Номер на животновъдния обект с констатиран случай:

Местоположение и адрес на животновъдния обект /регион, община, населено място, пощенски код, географски координати/:

Име и адрес на собственика:

Име и адрес на частнопрактикуващ ветеринарен лекар, обслужващ обекта:

Имена и адреси на гледачите:

Тип на животновъден обект: / Говеда / Овце / Кози / Свине/други

(да се посочат всички налични)

ДАННИ ЗА ИНФЕКТИРАНО ЖИВОТНО

№ на ушна марка на инфектирано животно и порода	Говеда					Овце/кози		
	Заклано за човешка консумация над 30 месеца	Заклано по необходимост над 24 месеца	Намерено болно при прекланичния преглед над 24 месеца	Показало клиника ТСЕ	Умряло	Здраво заклано над 18 месеца	Умряло	Показало клиника ТСЕ

№ на ушна марка на инфектирано животно	№ на обекти през които е преминало	№ на ушни марки на родители	№ на ушни марки на потомство	№ на животни от кохортата при говеда

Данни за лабораторна диагностика:

Вид бърз тест и резултат за ТСЕ:

Дата на изпращане на пробата:

Дата на получаване на резултата:

Вид потвърдителен тест и резултат за ТСЕ:

Дата на изпращане на пробата:

Дата на получаване на резултата:

Други данни от лабораторията /генотип на порода и др.

История на болестта:

Обща информация:

Предполагаема дата за начало на инфекцията:

Дата на съмнение:

Дата на потвърждение:

Друга информация:

Клинични признаци при съмнителното животно (попълнете таблицата; допълнителни данни посочете тук):

Дата на откриване	
Начин на откриване	
Възраст на животните	
Период за проследяване източника на инфекция	От до
Период за проследяване по нататъшното разпространение на инфекция	От до

Предполагам източник на инфекция /фураж, движение на животни, друго:

По-нататъшни действия: Съседни животновъдни обекти под риск:
Други контактни животновъдни обекти под риск:
Данни за проследяване на източника:
Данни за проследяване на разпространението:
Данни за използвания фураж и проследяване на партидите Вид фураж: Резултат от изследване на фураж за протеини от животински произход
Данни за обща паша и общ фураж

Други забележки и препоръки

Животновъден обект с положителен случай	говеда		овце / кози			други
	№ на ушна мерка	Възраст	№ на ушна мерка	Възраст	Порода (за овце)	
Налични животни						
Животни показващи клиника на заболяване						

Обобщение на клиничните признаци

	говеда	овце	кози
страх			
абнормално поведение			
абнормално държане на ушите			
скърцане със зъби			

буйство			
мучене			
игра на езика			
хиперестезия			
мятания на главата			
сърбеж			
атаксия			
ниско държане на главата			
тремор			
падания			
парези			
въртене в кръг			
намаляване на движенията на търбуха			
загуба на тегло			
намаляване на млечността			
слабеене			
пълно изтощение			
депресия			
опадане на вълната			
други			

ДРУГИ ЖИВОТНОВЪДНИ ОБЕКТИ ПРЕЗ КОИТО Е ПРЕМЕНАЛО ЖИВОТНОТО

Номер на животновъдния обект на произход /ако има такъв:

Местоположение и адрес на животновъдния обект /регион, община, населено място, пощенски код, географски координати/:

Име и адрес на собственика:

Име и адрес на частнопрактикуващ ветеринарен лекар, обслужващ обекта:

Имена и адреси на гледачите:

Номера на животновъдни обекти през които е преминало инфектираното животно /ако има такъв:

Местоположение и адрес на животновъдния обект /регион, община, населено място, пощенски код, географски координати/:

Име и адрес на собственика:

Име и адрес на частнопрактикуващ ветеринарен лекар, обслужващ обекта:

Имена и адреси на гледачите:

ОЦЕНКА НА ВЪЗМОЖНИЯ ИЗТОЧНИК И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА АГЕНТА НА ТСЕ

Възможни рискови фактори	Проследяване на източника		Проследяване на разпространението
	Рискови фактори в периода на проследяване	Но на ушни марки на контакти	Начин на разпространение в периода на инфекцията
Движение на животни			
Фураж			
Околоплодни води, плацента			
Други			
Неизвестен			

Извършил проучването:

Име.....

Подпис и печат